

Opravdu máme ve Zlínském kraji dobré knihovny? Novela standardů v praxi knihoven

Seminář pracovníků profesionálních knihoven Zlínského kraje, 17. 6. 2020, Zlín

Obsah

- Připomínka standardů pro knihovny
- Aktualizované standardy pro knihovny v roce 2019
- Plnění standardů v letech
- Aktualizovaný standard **Tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů**
- Nový standard **Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven.**
- Příklady aktivit knihoven Zlínského kraje

Metodický pokyn MK ČR k vymezení standardu VKIS z roku 2019

CÍL:

Cílem standardu je
**zlepšení dostupnosti a
kvality knihovnických
služeb jejich uživatelům.**

- Standardy a indikátory jejich plnění vychází z aktualizovaného Metodického pokynu MK ČR k **vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb** vydaného v roce 2019.
- Hodnoty indikátorů stanovených standardem jsou definovány jako optimální, což znamená, že jejich dosažení garantuje dobré podmínky pro poskytování služeb uživatelům knihoven.
- Standard knihovnických služeb je nástrojem motivace a jeho indikátory jsou využívány při poskytování a využívání peněžních prostředků z veřejných rozpočtů za účelem podpory rozvoje knihovnických služeb.

Hlavní změny indikátorů standardu VKIS

- Provozní doba knihoven v nejmenších obcích je min. **4–10** týdně.
- Úprava standardu **Tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů**
- **Přístup k internetu a informačním technologiím.** Pokud nabízí knihovna Wi-Fi, počet PC je možné snížit. Knihovna nabízí uživatelům dostatečné množství zásuvek pro notebooky, chytré telefony, tablety apod. Počítače je nezbytné obnovovat nejpozději po 5 letech.
- **Webová stránka** využívá protokol HTTPS (zajišťuje důvěrnost přenášených dat). Doporučeným údajem je odkaz na portál KNIHOVNY.CZ.
- **Personální zajištění knihovny** - počet pracovníků se zvyšuje, pokud knihovna rozšiřuje svou činnost pořádáním kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit.
- Nový standard **Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven.**

Počty knihoven Zlínského kraje, které splnily jednotlivé standardy v roce 2019

Kritérium	Doporučeno pro	Splnilo knihoven	Splnilo %
Web knihovny	všechny knihovny	303	100%
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	200	96%
Počet stanic veřejného internetu	všechny knihovny	262	86%
Studijní místa	všechny knihovny	226	75%
Doporučená roční obnova knih. fondu	všechny knihovny	116	38%
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	104	34%
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	93	31%
Plocha knihovny pro uživatele	knihovny v obcích nad 1000 obyvatel	34	31%
Náklady na knihovnění fond	všechny knihovny	81	27%
Vzdělávání	všechny knihovny	44	15%

přibylo 15 knihoven s wifi

Tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů

- Indikátor: Náklady na KF plní 27 % knihoven kraje.
- Indikátor: Doporučený rozsah celkového objemu knihovního fondu = 2 až 3 knihovní jednotky na obyvatele.
- Indikátor: Minimálně 7 % roční obnovy knihovního fondu novými přírůstky. Při stanovení základu pro výpočet procent obnovy se vychází z toho, že knihovna má mít minimálně 2 knihovní jednotky na obyvatele. Plní 38 % knihoven kraje.
- Příklad Obec:
 - Počet obyvatel – 1000 obyvatel
 - Doporučený počet k.j.- $1000 * 2 = 2000$ k.j.
 - Z toho 7 % = 140 k.j. – doporučený počet nových přírůstků

	Doporučená hodnota	Celostátní průměr 2017	Průměr v kraji 2019
Částka v Kč/1 obyvatele	30 – 45 Kč	28 Kč	22 Kč

Doporučený počet přírůstků KF

Příklad:

Knihovna ve městě s 5000 obyvatel (např. Luhačovice), knihovní fond celkem 12 000 knih.jednotek

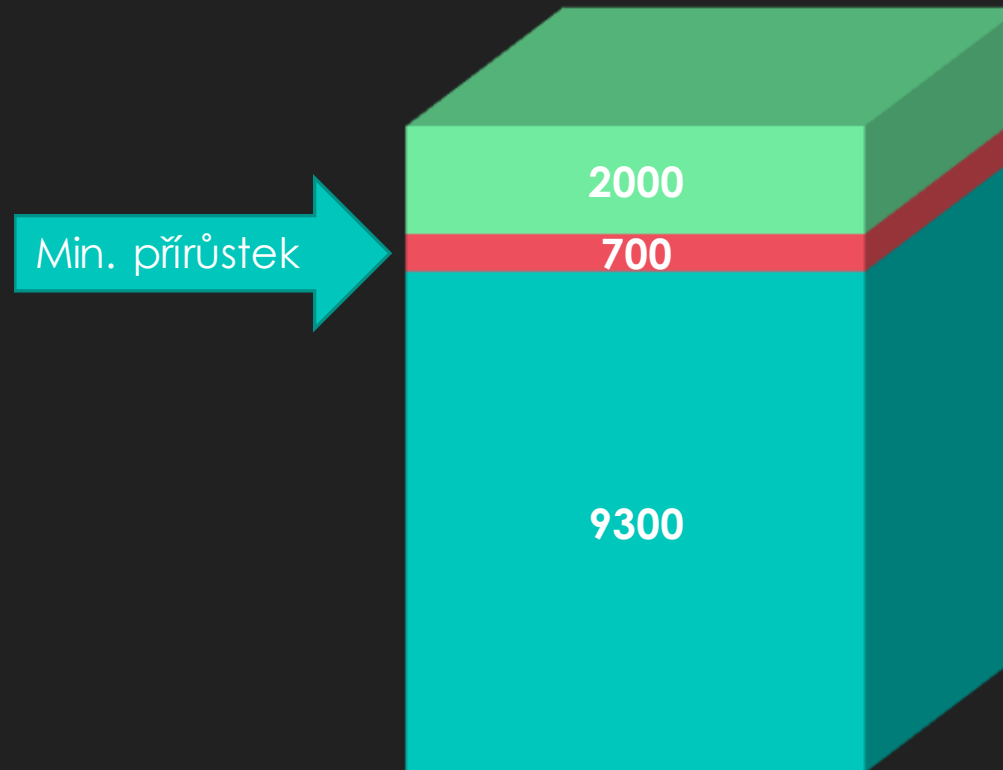
Měla by mít přírůstek minimálně **700 k.j.**

Náklady na KF - **150 000 Kč**

■ Vlastní KF - navíc

■ Přírustky - 7% z doporučeného množství KF

■ Doporučené množství KF podle počtu obyvatel - minimálně počet obyvatel x 2

Standard pro dobrý fond

Podrobné zásady pro stanovení optimálního rozsahu, obsahu a kvality knihovních fondů v knihovnách zřizovaných a/nebo provozovaných obcemi obsahuje **Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu** pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky (2017):

- Je doporučením pro veřejné knihovny působící v obcích do 40 000 obyvatel.
- Vymezuje základní parametry pro budování knihovních fondů z hlediska jejich objemu, obsahu i finančního zajištění.
- Poskytuje návod k provádění průběžné, pravidelné i mimořádné aktualizace knihovního fondu.

Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven

- Nově je za rok 2019 vyhodnocen standard **vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven**.
- Standard plní 34 % všech knihoven.
- V roce 2019 neuspořádalo žádnou akci 63 knihoven Zlínského kraje.

Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven – NOVÝ STANDARD

	Kategorie obcí							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	do 500 ob.	do 1000 ob.	do 3000 ob.	do 5000 ob.	do 10000 ob.	do 20000 ob.	do 40000 ob.	nad 40000 ob.
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	4–6	6–20	20–40	40–80	80–150	150–300	300– 600	600–1100

Každých
14 dní
akce

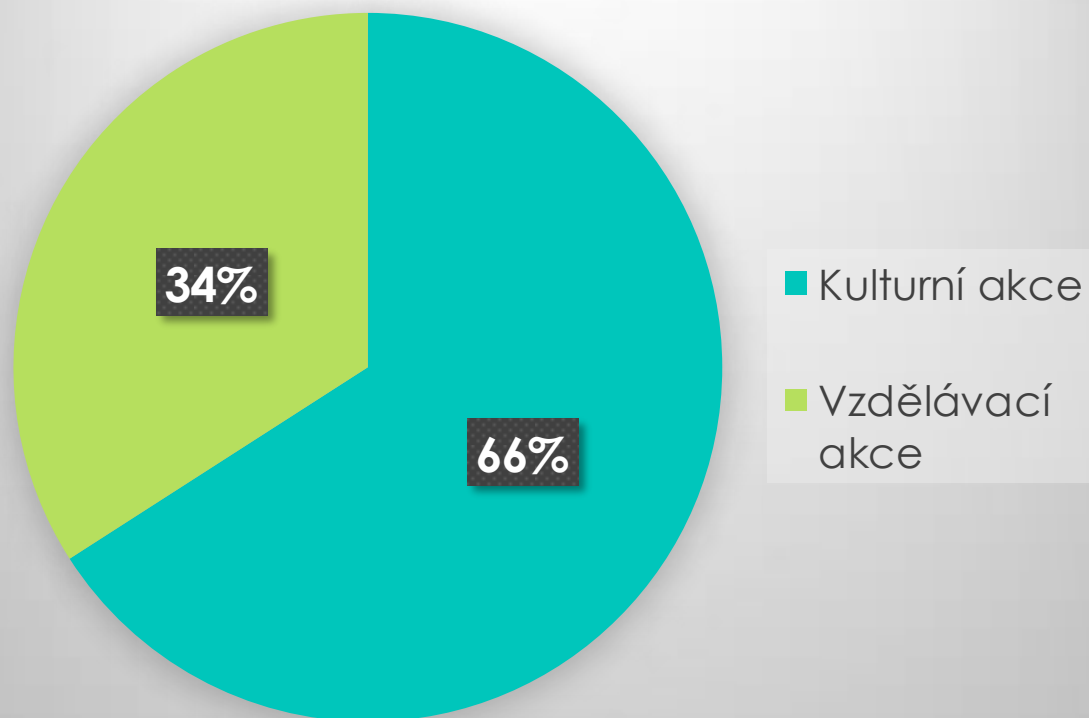
Kulturní a vzdělávací akce knihoven kraje

- V roce 2019 se v knihovnách kraje uskutečnilo celkem **8 447 kulturních a vzdělávacích akcí**, což je **o 669 více** než v předchozím roce.
- Celkem bylo 328 716 návštěvníků těchto akcí.
- Nárůst u všech typů knihoven.
- Je pozitivní, že i nejmenší knihovny se snaží uskutečnit nějakou akci pro veřejnost.

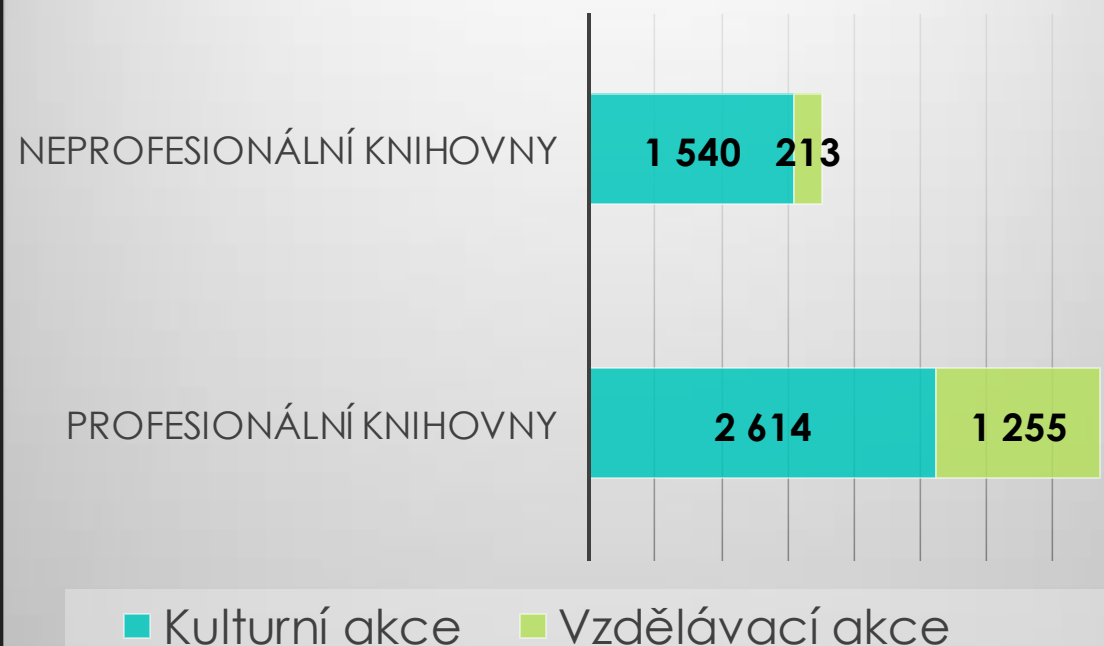

Kulturní versus vzdělávací akce

Knihovny kraje

Profesionální a neprofesionální knihovny

Definice ze statistiky

Kulturní akce pro veřejnost

Knihovnou pořádané akce pro uživatele a veřejnost, jejichž **přínosem je kultivace osobnosti, poskytují zábavu a estetický zážitek.**

Od účastníků se zpravidla **nevyžaduje aktivní spoluúčast.**

- Např. besedy, výstavy, literární pásma, hudební pořady, koncerty, kvízy, divadlo, literární čtení, besedy s převažující kulturní složkou, Muzejní noc, besedy s dětmi (pohádky, říkadla...), autorská čtení, pasování prvňáčků, Noc s A., Lovci perel, soutěže, hraní stolních her, dílny, vyhodnocení soutěží, divadelní představení, křty knih, recitační pásma, vernisáž výstavy.

Vzdělávací akce pro veřejnost

Knihovnou pořádané akce pro uživatele a veřejnost, jejichž přínosem je **rozvoj vědomostí a znalostí, poskytují nové informace a poznatky.**

Od účastníků se **vyžaduje aktivní spoluúčast.**

- Například školení, kurzy, přednášky, výstavy s informacemi (o autorovi, místě, historii...), exkurze, knihovnické, informační lekce, speciální akce (např. k výročí knihovny / kombinované prohlídky...), diskuze, workshopy, univerzity v olného času, akce konané ve spolupráci se školou jako součást výuky (čtenářská, informační a digitální gramotnost), komentované hudební a filmové pořady.

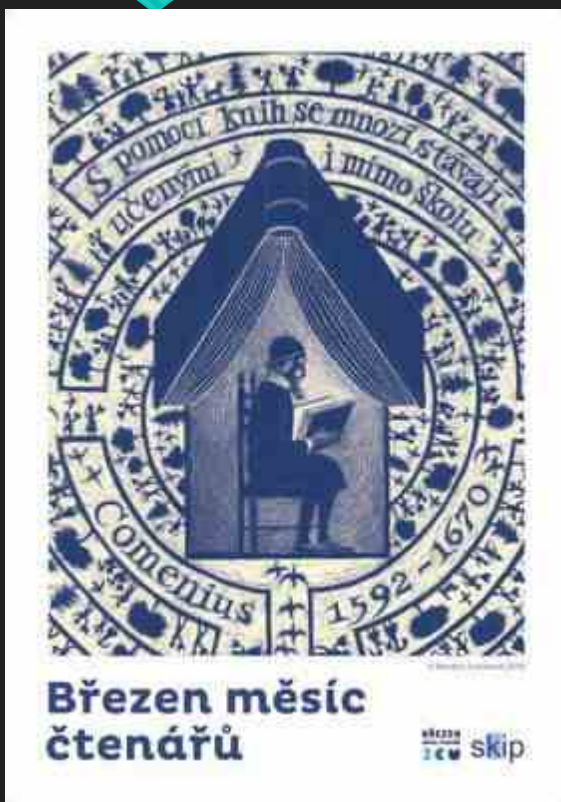
Ostatní akce, kde knihovna není hlavním pořadatelem

- Nově ve statistice za rok 2019 – nezapočítávají se do plnění standardů
- Řádek č. 418 "Ostatní akce, kde knihovna není hlavním pořadatelem"
- Vykazování akcí, které se konají v budově knihovny, ale jejichž hlavním pořadatelem není knihovna.
- Tj. akce, které se konají v objektu knihovny, například komunitní akce organizované institucemi, spolky a sdruženími v místě nebo v rámci pronájmu apod.
- V roce 2019 bylo ve Zlínském kraji **818** takových akcí.

Kulturní a vzdělávací akce knihoven kraje v roce 2019

Příklady

Zapojení do celostátních akcí

- Mnohé knihovny se se svými aktivitami připojily k celostátním kampaním a akcím SKIP:
 - **Březen – měsíc čtenářů**
 - **Týden knihoven**
 - literární soutěž pro děti **Kde končí svět**
 - **Den pro dětskou knihu**
 - **Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka**
 - **S knížkou do života (Bookstart)**
 - ...

S knížkou do života (Bookstart)

- pro miminka a batolata.
- 13 knihoven kraje se v roce 2019 účastnilo projektu.
- Objednávky setů pro děti do 12. 7. 2020.
- www.sknizkoudozivota.cz/
- Např. *Pidiknir* = *Bookstart* – deset měsíčních setkávání s nejmenšími dětmi a jejich rodiči v knihovně, účast na vítání občánků a navazující setkávání *Pidiknir* pro děti rožnovských mateřských škol.

Noc s Andersenem

- Ve Zlínském kraji se tato akce uskutečnila na **více než 100 místech** včetně škol, školek, domů dětí apod.
- Večer a noc byly většinou věnovány oslavě 70. výročí nakladatelství Albatros. Děti strávily noc nebo alespoň večer s knihami Ondřeje Sekory, Eduarda Petišky, Františka Nepila a dalších.
- Nový termín 9. 10. 2020.

Nocování v knihovně v Chropyni

Akce pro různé cílové skupiny

Děti

Senioři

Rodiče s dětmi, rodiny

Handicapovaní

Mládež

Spisovatelé, literatura – to je základ

Region

- Výstava kronik města (Luhačovice)
- Série přednášek (např. *Střípky z historie Uherského Ostrohu*).
- *Po stopách staříčků* – 2. ročník poznávací stezky o historii zaniklých v seřínských hostinců (Vsetín)
- Začátek a konec letiště Holešov
- Výstava starých fotografií obce a občanů (Bílovice)
- Projekt Město mé paměti
- Besedy s Jiřím Jilíkem, Josefem Holcmanem a dalšími regionálními autory.

Rožnovské mlýny

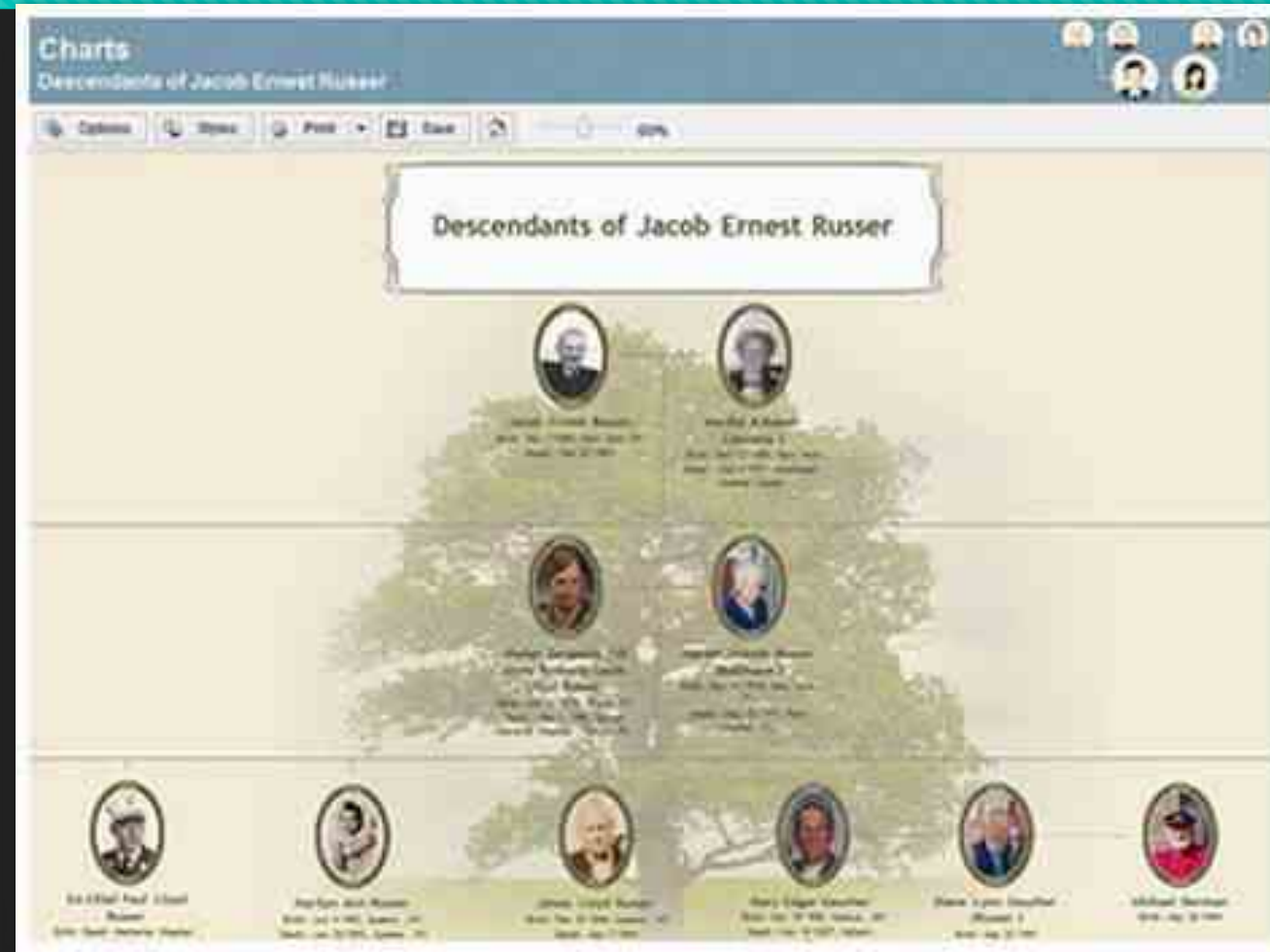

Michal Chumchal

Kurzy

- Tréninky paměti
- Sestav si svůj první rodokmen
- Kresby, Kreslení pravou mozkovou hemisférou
- Kurz háčkování a pletení
- CoderDojo klub – kroužek programování pro děti
- ...

Akademie III. věku

Nejčastější forma Virtuální univerzita 3. věku:

- Garant – Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze
- Potřebné vybavení: dataprojektor, promítací plátno a ozvučení
- Organizační pracovník

Akademie 3. věku nebo VU3V probíhá v knihovnách měst:

- Brumov, Hulín, Fryšták, Kroměříž, Koryčany, Luhačovice, Napajedla, Rožnov p. R., Slavičín, Uh. Hradiště, V. Klobouky, V. Meziříčí, Vsetín, Zlín, Zubří, ...

Příklady kurzů VU3V: Etika jako východisko z krize společnosti, Lidské zdraví, Potraviny a spotřebitel, Genealogie, České dějiny a jejich souvislosti, Cestování, Dějiny oděvní kultury, Evropské kulturní hodnoty, Barokní architektura v Čechách, ...

Fantazii se meze nekladou

- *Strašidlení* - strašidelný pohádkový les na cestě z knihovny do knihovny (Val. Meziříčí)
- Jogátky – literárně pohybový pořad pro rodiče s dětmi (Slavičín)
- *Entomofagie aneb alternativní zdroje potravin* – přednáška Jiřího Mlčka spojená s ochutnávkou kulinářsky upraveného jedlého hmyzu (Kroměříž).
- *Vánoční fotokoutek v knihovně* – v dětském oddělení nainstalována fototapeta a každý se mohl vyfotografovat jako u profesionálního fotografa a získal ihned fotku. (Hulín).
- *Pletky v knihovně* – setkání pro milovníky ručních prací ať pletení, háčkování, vyšívání (Kunovice).

Kluby

- Klub Malíček aneb do knihovny od malička (Val. Meziříčí).
- Knihomílek (Bojkovice)
- Klub milovníků knih (Zlín)

Jdeme ven z knihovny

- *Pohádky pod oblohou* – Hvězdárna a planetárium Uherský Brod
- *Pikniks pohádkou* (Zubří), *Čtenářský piknik* (H. Lideč)
- *Lucerničkové průvody* (Strání, ...)
- *Jak to sviští v mraveništi* – poznání říše hmyzu s včelkou Májou, Ferdou Mravencem a s koníkem Hopem (Holešov).
- *Večerníčky na kamenech* – pět odpolední s divadly a čteným slovem (Rožnov).
- *Výletovánís knihovnou* – děti se svými prarodiči ve spol. s dobrovolníky (MVK)
- *Indiánské léto v parku* (Zlín)

Jdeme jinam

- Čtení sluší každému – měsíční cyklus hlasitého čtení v Domově seniorů (Rožnov).
- Charitativní čtení v domovech pro seniory (Fryšták)
- Co četly děti v průběhu 100 let – beseda v Klubu důchodců (Napajedla)
- ...

Výstavy

- kočárků, veteránů – motorek a historických kol (Uh. Brod)
- fotografií, minerálních kamenů, modrotisku (St. Město)
- starých učebnic, historických šatů a broží (D. Němčí)

Herní turnaje, výstavy, kreativní dílny, cestopisné a jiné besedy

A je toho mnohem více,
to zvládnou jen knihovnice
(a samozřejmě knihovníci)!

Děkuji, že mi dáte o zajímavých akcích vědět.

Knihovník Petr Fusek

Plnění standardů pro dobrou knihovnu v kraji

- Všechny sledované standardy splnilo 11 knihoven kraje
- 17 knihoven nesplnilo pouze jediný standard
- Většinou nebyl naplněn standard vzdělávání zaměstnanců
- Profesionální knihovny - Kroměříž, Holešov, Hulín, Halenkov, H. Bečva, H. Lideč, Jablůnka, Karolinka, Slavičín, Slušovice, V. Klobouky, Vizovice – plní 8 nebo 9 z 9 standardů

Opravdu máme ve
Zlínském kraji dobré
knihovny?

ANO!

Mohly by být
ještě lepší?

Jana Tomancová
Krajská knihovna Františka Bartoše
ve Zlíně

